

European Small Islands Federation, ESIN

Ganska tidigt såg vi i SRF att allt mer av de resurser som tillfördes skärgården i olika projekt eller stödformer var kopplade till finansiering genom EU-systemen. Då fanns det ett knippe villkor och regler som dikterade vad som var möjligt.

Vi märkte också att de svenska myndigheterna som till exempel länsstyrelserna var ovana vid de nya villkoren och helt enkelt inte visste så mycket om hur systemen fungerade och kunde utnyttjas. I styrelsen talade vi ofta om att vi behövde bli bättre pålästa.

Då kom idén att se om vi hade vänner i samma situation. Vid den här tiden var Carin Flemström förbundssekreterare. Hon hade stort intresse för internationella utblickar och vi beslutade försöka samla ö-organisationer på "sjögräs-nivå" för att se om vi kunde lära av varandra.

ESIN bildades på Möja 2001

Det blev oväntat snabbt positiva reaktioner. Det var nog fler än vi som gick i samma funderingar. På våren 2001 lyckades Carin få kontakt med

skärgårdsintressenter i Frankrike, Irland, Skottland, Danmark och Finland. Det var en brokig skara. Allt från väl fungerande organisationer i Danmark, Irland och Frankrike till en familj i Finlands ytterskärgård och en engagerad tjänsteman i ett ö-län i Skottland.

I maj var alla inbjudna till Möja där vi bekantade oss med varandra. Det visade sig snabbt att problematiken var mycket likartad. Vi arbetade alla nationellt med samma typer av frågor. Genom att träffas fick vi snabbara fram praktiska erfarenheter från EU-systemen. Frankrike var ju ett av grundarländerna och Storbritannien, Irland och Danmark var med sedan 1973. Vi kunde alltså lära av varandra och såg också att systemen utnyttjades lite olika i olika länder.

På båten iland från Möja skrev vi alla under ett *Statement* där vi högtidligt förklarade att ett nätverk nu var bildat. Sverige med SRF åtog sig att vara sammankallande.

Samarbetet kom verkligen att fungera direkt. Kontakterna utvecklades

och varje år sedan dess har organisationerna träffats. Värdskapet för ESIN:s årliga möten har cirkulerat.

Två uppgifter

Tidigt var vi överens om att det fanns två uppgifter. Den första var att lära känna och beskriva situationen på de små öarna inom EU. En sådan inre uppgift skulle också locka till ökat utbyte av idéer och erfarenheter.

Den andra stora uppgiften var givetvis att försöka påverka EU:s institutioner. Här var ESIN verkligen en sparv i tranedansen bland alla lobbyister inom EU. Men vi försökte skapa kontakter både med ledamöter av parlamentet och genom att knacka på hos Kommissionen.

Interreg projekt

Under åren 2004-2006 genomförde vi ett omfattande Inter Island Exchange Project, med irländarna som sammanhållande kraft. Där mötte vi mycket positiva myndigheter med tydliga ambitioner att ge deras öar ökad uppmärksamhet.

EUROPEAN SMALL ISLANDS FEDERATION
Föreningar från Sverige, Finland,
Danmark, Irland, Skottland, Frankrike,
Estland, Italien, Grekland och Åland.

Projektet blev lyckat och samlade beskrivningarna kring en rad problemområden. Dessa kunde sedan direkt utnyttjas i kontakter med myndigheterna både inom EU och på respektive hemmaplan.

Att påverka Kommissionen

Att nå EU Kommissionen är både lätt och svårt. Det är en intresserad myndighet men samtidigt så stor och förgrenad att det är svårt att hitta rätt nivå för givande kontakter. Men vi började arbeta både med skrivelser och uppmaningar till flera olika direktorat.

De senaste åren har vi även försökt påverka utformningen av de blivande programmen 2014-2020, för fiske och jordbruk. Båda områden där EU har stort inflytande och lägger stora resurser.

För att försöka påverka formuleringen av EU:s framtida regionalpolitik samarbetar vi med en intresseorganisation för de stora öarna, CPMR Islands Commission. Här har man redan länge predikat vikten av att uppmärksamma även öbefolkningarnas villkor i de olika reformer som antas.

Stora och små öar

Av EU:s cirka 500 miljoner invånare bor cirka 14 miljoner på öar utan fast landförbindelse. Av dessa bor kanske

400 000 på små öar, det vill säga öar som inte utgör egna juridiska regioner med skattekraft och parlament. De administrativa systemen är lite olika mellan länderna, men de små öar ESIN representerar är alltså mindre enheter än regioner.

På en del håll uppfattades vi nog som lite konkurrenter eftersom flera öregioner som Orkney, Shetland, Åland och Egeiska har små öar tillsammans med stora. Men CPMR insåg snabbt fördelen med att vi samarbetade istället för att Bryssel skulle uppfatta att det fanns flera olika röster från öarna.

Territoriell sammanhållning

Detta har ESIN haft stor nytta av, eftersom vi kunnat få snabbare inblick i systemen och även få goda personkontakter med olika myndigheter. Samarbetet har också konkret inneburit att ESIN nu tillsammans med CPMR och flera andra organisationer konkret påverkat utformningen av olika skrivelser. Inte minst kring begreppet territoriell sammanhållning.

Begreppet fokuserar på områden som ligger isolerade eller perifert och därmed har speciella handikapp för ekonomisk och social utveckling. Det gäller befolkning på öar, bergsområden eller i ett mycket glest befolkat område. Dessa områden ska alltså få en extra uppmärksamhet i

framtida program. Den territoriella sammanhållningen finns nu inskriven i Lissabonfördraget.

Från nätverk till federation

När ESIN gradvis fått mer uppmärksamhet ville flera länder delta i nätverket. Vi fick även flera olika intressenter från vissa länder. Kanske typiskt svenskt valde vi då att göra ESIN till en fastare federation med en förening från varje land. Stadgar och styrelse!

Trots vår mer formella ton växte ESIN under några år med Grekland, Italien, Estland och Åland. För varje land fanns alltså en nationell organisation för de små öarna. I Italien var det närmast ett kommunförbund av ö-kommuner, på Åland var det de små "skärgårdskommunerna" som inte alltid var så nöjda med vad stor-Åland gjorde.

Regionen Bretagne markerade också sitt intresse genom att finansiera ett litet sekretariat åt ESIN, hemma hos vår franska medlem. Nu hade vi fått både adress, hemsida och telefonnummer.

Det där med cirkulerande ansvar för nätverket blev aldrig verklighet. Istället har Sverige med Bengt Almkvist fått behålla rollen som ordförande i gruppen. Nu när federationen även börjar få viss egen ekonomi har SRF även skött uppgiften att vara kassör.

Möten med kommissionen

Efter kontakter med generaldirektören Ahner på Direktoratet för regionalpolitik, blev ESIN inbjudet till DG Regio för att berätta om våra viktigaste frågor och förslag till förbättringar av de regelverk EU arbetar med. Under 2009 hade ESIN flera möten med ledningen för DG Regio, som ansvarar för regionalpolitiken inom EU.

ESIN begär att EU-kommissionen utvecklar en samordning mellan olika departement i frågor som gäller små öar. Det kan vara DG Agri, DG Mare och DG Regio. Vårt förslag togs emot väl. En "Inter service grupp" kan bildas för att samordna och

koordinera verksamheter. En sådan grupp för ö-frågor behöver då också behandla de stora regionala öarnas intressen.

Fel i statistiken

Det är mycket viktigt att EU har en bra grundläggande information om de små öarna. Det måste innebära en översyn av materialet i EUROSTAT. De har med sina grova Nutsområden inte räknat in öarna i sina tabeller. Vi hade försvunnit i hanteringen. Man har t.ex. inte räknat öar som ligger mycket nära kusten, eller öar med färre än 50 invånare, etc.

Därmed diskrimineras de små öarna i till exempel statsstödreglerna eller

strukturer för olika program som alla är baserade på regionnivå. I Sverige är Gotland som region den enda ön som är inne i dessa system.

Artikel 174

En förlängning av arbetet med Territoriell Sammanhållning blev Artikel 174 i Lissabonfördraget. Där står att EU ska ge ökad uppmärksamhet åt ekonomisk och social utveckling i utsatta områden såsom bl.a. öarna. Detta mycket starka besked följer vi nu genom att ESIN, i samarbete med andra intresseorganisationer för sådana geografiskt utsatta områden, har bildat "grupp 174".

Möten med tolkning varvas med informella samtal och studiebesök i de olika länderna. Mötesbilden är från 2011 på ön Ile d'Yeu i Frankrike och till höger är det samling vid Sejerø fyr i Danmark, där Henry Larsen visar och berättar om sin ö vid ESIN-mötet 2010 i Danmark.

Representanter från Danmark, Sverige, Frankrike, Irland och Finland hjälptes åt att blåsa ut ljusen på ESIN:s femårsstårta.

I EU-Parlamentet har det bildats en "intergroup" av ledamöter kring Artikel 174. Tyvärr har ännu ingen svensk anmält sitt intresse. Men gruppen samlas regelbundet och har tacksamt tagit emot förslag och synpunkter. Ett resultat av detta kom i september 2011 då Parlamentet antog en resolution som föreslog en Europeisk strategi för ekonomisk och social utvecklingen av områden som öar, bergstrakter och glest befolkade områden.

Dystrare tider, ökat intresse

Nu har det snabbt blivit dystrare tongångar inom EU-samarbetet. Den ekonomiska krisen har märkts drastiskt hos flera av ESIN:s medlemsföreningar. Man tvingas banta sitt internationella engagemang, re-

surserna för sekretariatet är borta och färre har möjlighet att delta i de olika utbyten som faktiskt ordnas.

Men egentligen ökar intresset för samverkan när tiderna blir kärvare. Ytterligare länder har knackat på för att bli medlemmar i ESIN. Behovet att lära av varandra minskar inte. Likaså är behovet av att påverka EU är mycket stort nu. Snart kommer en dos med nya spelregler och resurser för åren 2014-2020.

Läs gärna mer om ESIN på gamla hemsidan

www.europeansmallislands.net

och på den nya

www.europeansmallislands.com

Bengt Almqvist

Minnen om SRF

Inger Normark

*Tidigare Glesbygdsverket,
nu Tillväxtanalys*

Jag har alltid varit imponerad av förbundsordförande/sekretär Bengt och hans stresstålighet, tidsoptimism och förmåga att hantera olika situationer, oavsett om diskussionerna varit på svenska, engelska eller något annat språk.

Därför var det befriande att se att han, med viss rätt, blev stressad och ganska otålig när vi var på väg till ESIN-mötet på Islay i Skottland och busschauffören som skulle ta oss till färjan förklarade några gånger att vi hade "just five minutes to Tarbert".

Men denna gång var stressen befogad, vi missade färjan, men det ordnade sig även denna gång och vi övernattade på ett slott i närheten, och kom med färjan nästa morgon. Bengt, i likhet med nästan alla skärgårdsbor jag träffat visar prov på att de flesta situationer löser sig, men att man måste lösa dem själv!

"Just five minutes to Tarbert"

På väg till färjan som skulle ta oss till ESIN-mötet på ön Islay i Skottland. Här vid ett kort stopp i Inveraray.

